

Hanebo-Jul

1964

Utgiven av Hanebo Hembygdsförening

Hanebo-Jul

1964

Barnet i Betlehem.

Undret i Betlehem

Av Lars Larsson

*Hör Julens klockor ringa
ånyo på vår jord,
och Himlaharpor klinga
till Änglar lovsångs ord.*

JULENS KLOCKOR kallar till samling. Rik och fattig, kung och träl, ung eller gammal, hör den kända tonen.

Klockornas kända ljud tränger genom slott och koja, genom djupa skogar, genom stadens gator, över by och bygd. Alla äro kallade och bjudna till gudstjänst för att höra det gamla, men dock nya evangelium.

”En Frälsare är född åt Eder. . .”

Hela världens största händelse står för dörren, för vår blick, våra tankar gå till undret i Betlehem. Denna hän-

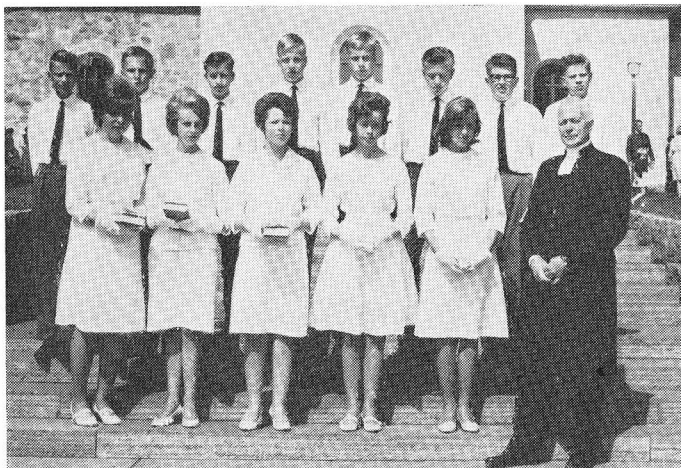
else. Denna julhälsning, är en himmelsk hälsning genom änglar till oss alla.

En hel värld väntade på Messias' födelse, på Förlossaren. Ty tyst och mörk är natten, en talande symbol av det andliga mörker, som låg över världen och även över det folk, som hade löftet bakom sig. ”Man ävlar över jorden, men glömmen himmelen”.

Den stora dagen kom hastigare än de anat. Men det som hände för tvåtusen år tillbaka skall hända ännu en gång. Men dock en stor skillnad. Första gången som vår Frälsare och Förlossare, andra gången som vår rättvise domare.

”Den stund, I icke menen, kommer Människosonen”.

Konfirmander och konfirmandträffar år 1964

1964 års konfirmander. Lärare: Prosten Ernst Pontén.

1924 års konfirmander.

1964 års konfirmander. Lärare: Kyrkoadjunkt Erik Wedin.

1934 års konfirmander.

I staden Betlehem gick allt sin vanliga gång. Lantbrukaren skötte sin dagliga gärning, sina djur och sin åker. Yrkesmannen lade ihop sina verktyg, när aftonen kom, för att gå hem till väntande familj, åt sin aftonmåltid och gick till vila, föga anande vad natten hade i sitt sköte. Så var det med många av de resenärer, som anlant till staden Betlehem. De sökte sig till vänner och bekanta, som de alltid brukade göra utan tanke på tidens betydelse.

Skymningen föll även över herdarna, som samlade in sina får under fårafällans tak, gjorde upp lägerelden, åt sin enkla kvällsvard. Samtalade om de senaste dagshändelserna, om skattskrivningen, om de många resenärerna, som de sett på vägarna. Säkert undrade herdarna: "Vad månne allt detta betyda". Sönnen kom smygande och de somnade. Helt plötsligt stod en Herrens ängel framför dem. Deras ögon bländades av ljuset från ovan. De blevo rädda, förskräckta, men förmedlaren från Ljusets värld sade:

– Varen icke förskräckta! Se jag bådär Eder en stor glädje, som skall vederfaras allt folk. Ty i dag har en Frälsare blivit född åt Eder i Davids stad, och Han är Messias Herren och I skolen finna ett nyfött barn, som ligger lindat i en krubba.

Behövde herdarna höra mer? Nej! Tvivlade de på budet, o nej. Nu ville de se vad som verkligen skett. De voro praktiska människor. De skyndade fram för att se. Se Frälsaren! Låt oss tillämpa bibelordet på oss:

"Söken först Guds rike, sedan skall allt det andra tillfalla oss..."

Låt oss bildligt talat gå den gamla herdestigen, som leder till Betlehem. Se Frälsaren!

"En blick uti tron på det dyra Guds lamm, giver liv, och det gäller för Dig..."

Helt naturligt var det säkerligen många i staden Betlehem, som undrade. Varför så stort väsen, varför en sådan uppståndelse? Ett gossebarn födes bland tusen, bara en vardagshändelse.

Forts. å sid. 16

Hanebo sockens folkdräkter

Av Martha Eriksson

EN STUDIECIRKEL började i Hanebo år 1960 med ett 20-tal medlemmar för att studera Hanebo sockens folkdräkter med Anna-Maja Nyléns bok Folkdräkter som grundbok. Cirkeln hade ett tjugotal medlemmar, som delades upp i två grupper, en i Lilltjära och de övriga i Norr- och Sörsocken. Och ibland var vi samlade till gemensamma studiemöten.

I programmet ingick att inventera vad som finns i socknen av bevarade kläder av den gamla sockendräkten.

Uppgiften var intressant, och några av cirkelmedlemmarna fortsatte med studier och forskning i det rikhaltiga material, som fanns kvar ute i kommunen. Men vi kunde också sorgligt konstatera, att mycket förstörts under sista tiden. Alla har inte med kärleksfullt ömma händer vårdat och bevarat det gamla som klenoder. En del har städat bort och bränt på väskan. Andra har lagt i lumpsäcken och en del har använt gamla kläder som dikt-material.

Och den nya villan är i varje rum och vrå så väl inredd och bekväm, att det ej finns plats för annat än det som är avsett för dagligt bruk.

Vi förstår den nya tiden och dess krav och vi vill ej ställa oss som domare däröver. Många äldre flyttar in i en liten lägenhet och måste lämna det som ej nödvändigtvis måste användas. Mycket av det som de ägt och varit värdefullt som gamla minnen, måste vid flyttningen lämnas kvar för att förstöras på ett eller annat sätt. Textilier är också svåra att bevara för mal utan stora besvär och kostnader.

I april 1961 ordnades en utställning i Lilltjära för att få en överblick över det material, som fanns kvar i socknen, och det är otroligt många som pietetsfullt vårdat det gamla, och det är med stor tacksamhet, som vi kan konstatera detta.

Vi är dock rädda att det inte alltid förblir så. Tidens tand gnager på allt och en dag är det bara fragment som finns kvar. Malen, elden och trångboddheten är farliga fiender, som kan förstöra på några år, månader – ja, till och med på några timmar vad som finns kvar, och årtiondens arbeten förintas för alltid. Att så skett har vi under vårt studiearbete erfårit många gånger. Inför tanken på allt detta, som vi hört och sett om förintelse, känns det vemodigt om alla gamla randningar och mönster skall spårlöst försvinna. Därför kom tanken helt osökt på att försöka kopiera och därigenom bevara åtminstone en liten del av dessa mer eller mindre bevarade

Hanebodräkter.

Foto: P. Norberg.

randningar, som funnits i västar och kjolar m. m.

Att randningarna är så många och olika beror nog på att gifta och ogifta klädde sig olika. De olika färgskiftningarna berodde på årstiderna och de olika tidskiftena under kyrkoåret. Varje kyrkohögtid hade sina färger – som under Fastan, Trefaldighetssöndagarna och Adventstiden. Kyrkan och dess högtider hölls mer i helgd och aktning i forna tider än vad som är fallet i senare tider. Därför ville alla som kunde ha sina kläder som passade högtiderna, och de hade stor skillnad på vardags och högtidskläder. Detta gällde även den vita linneskjortan. Det som användes till vardags var grövre sort. Det finaste skulle vara till bröllopskläderna, som det fästes stor vikt på i forna tider. Ty då skulle värdighet, duglighet och förmögenhet visas och göra sig gällande.

Det mesta som finns kvar av gamla sockendräkterna är givetvis delar av högtidsdräkten. Den var dyrbarare och blev bevarad i det längsta och blev ej använd som vardagsvara. Skor strumpor och de manligas huvudbonader har tydligen använts till vardagsbruk, och mycket finns ej kvar. Gamla kan dock berätta därom. Kasketten av läder har varit en av socknens huvudbonader. Sven Olsson i Granbo berättade att han sett gamla sådana, som funnits kvar från äldre tider. De små ylle-mössorna, som användes på sommaren och på dans-

Studiecirkelmedlemmarna samlade vid hembygdsgården.

Foto: P. Norberg.

stugorna, har nog förintats. En av cirkelmedlemmarna minns att hon sett en sådan mössa i en fäbodstuga, men kan nu ej återfinnas.

Vid den förut nämnda utställningen i Lilltjära talade dr Anna Maja Nylén från Nordiska Museet. Hon talade sakkunnigt om varje föremål och fastställde de olika tiderna för deras användning.

Föredraget upptogs på band och finns arkiverat.

En kurs i uppsyning av gamla stycken, sydda på tyll, har cirkeln också haft och många kan nu sy sina stycken i gamla mönster.

En mansdräkt av Hanebo sockendräkt har under studiearbetet tillverkats och skänkts till kyrkans arkiv för bevarande. Dräkten är utarbetad efter gamla original, som vi funnit i olika hem.

Skjortan är kopierad efter en brudgumsskjorta, som vi fann hos Per Eriksson i Västerberg. Den har ägts av hans morfar. Västtyget är vävt efter gammalt mönster från Västergården i Lilltjära. Tyget har tidigare vävts upp av fru Märta Lindblom-Persson. Därför ville vi fortsätta på det arbete, som redan påbörjats. Byxorna har sitt original hos Harald Olsson i Granbo, men har tidigare ägts av Olle Hallin, som hade fått dem av en Per Nilsson i Norrfly.

Jackan är sydd efter beskrivning av Bricken Westlén, som minns en jacka som fanns i Aänges' i Västansjö och som liknade en jacka från Hälsingland i Anna-Maja Nyléns bok, som användes i studiecirkeln. Strumpebanden till knäbyxorna har sina original i Lönnbloms i Hallen. Halsduken till skjortan är ett original, skänkt av Ingegärd Nilsson, Hallen. Knapparna till skjortan är handgjorda av Holger Forsberg och skänkts till dräkten. Byx- och

skospännen är gamla original. De har inropats på en auktion av Alice Forsberg av intresse att få dem till mansdräkten.

Många gamla mönster har kopierats och klistrats upp och försetts med text om varifrån det kommit. Varje blad ligger inlagt i plastfickor för att skyddas, och så har det gjorts teckningar av gamla kläder för att bevara modellerna. Allt har samlats i ett par pärmar, som är klädda med handvävt tyg efter gammalt mönster från Hanebo. Dessa pärmar är liksom dräkten överlämnad till kyrkans arkiv för deponering.

När vi överlämnade detta arbete är det vår förhoppning att det må bli till hjälp för kommande generationer, som kanske vill studera samma ämnen och se vad som funnits i forna tider av textilier och forna tiders kläder. Vi hoppas att vi räddat något av sådant som snart är ett fragment och ingen vet var det finns ute i bygderna. . . om det finns kvar.

— — —

Det vore glädjande om vi finge se våra män klädda i sockendräkt på våra hembygdsdagar. Det finns många kvinnor, som bär sockendräkten – både 1700- och 1800-tals dräkter – och varför inte litet färg också på våra mäns kläder!

En kyrksöndag varje sommar, då vi kläder oss i sockendräkt, har jag hört många önska efter årets hembygdsdag med högmässa i kyrkan. Låt oss slå vakt om hembygden och alla de värden vi har här, bevara traditioner och bli arbetande hembygdsvänner.

Från forna tider

Hanebo dyrbaraste fastighet

är egendomligt nog deras kommunhem eller försörjningshus. Det uppfördes året 1913 på hemmanet Norrfly n:r 2 sedan hemmanets jord blivit inköpt för 12.000 kr och kostade med nuvarande inventarier 85.000 kr. Hemmet är modernt och skötes utmärkt samt har bekväm plats för 60 understödstagare.

Kilafors station

har under det gångna året fått ett nytt modernt stationshus och den trånga perrongen har väsentligt utökats. Byggnaden är synnerligen vacker och liknar en vacker herrgård i 1700-talsstil, där den ligger i den förtjusande barrskogen. Genom denna har möjlighet skapats att tillmötesgå de stora krav som vår tids kommunikationer ställa på en station av Kilafors betydelse, där ända till 68 tåg om dygnet blivit expidierade.

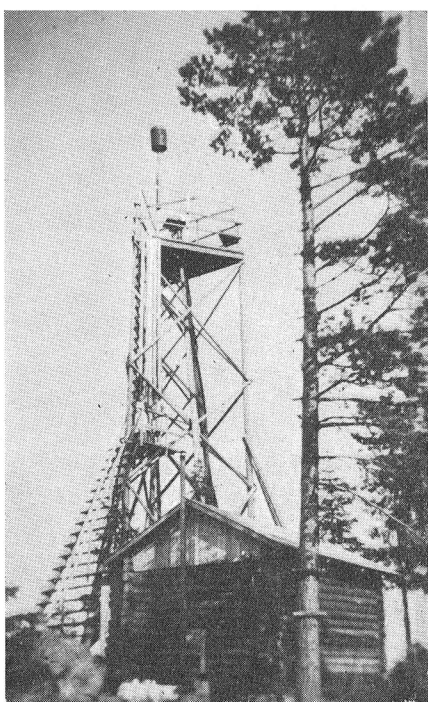
Stationshusets utvidgning skulle enligt kostnadsförslaget kosta 22.000 kr. Genom de exceptionella förhållande som detta år rådt på arbetsmarknaden blev dock den slutliga kostnaden ökad med inemot 50 procent. Till sommaren ämnar man genom plantering å planen m. m. försköna platsen och ge stationen ett fullt värdigt utseende.

(Ur Söderhamns Tidning den 28 mars 1917).

Ett besök hos "Anna i tornet"

Av Signe Falkenberg

På 1930-talet byggdes s. k. brandtorn vilka var avsedda för skogsbrandsbevakning. Dessa torn låg i allmänhet mycket ödsligt, långt från allfarvägen men högt och med vidsträckt utsikt. Så var även fallet med brandtornet uppe på Degerberget som med sina 320 meter över havet väl är en av de högsta punkterna i södra Hälsingland.

Tornet på Degerberget.

Detta bradtorn var en lång följd av år sommartiden "bemannat" av Anna Noren från Vallsänge. Hennes uppgift var att med jämna tidsintervaller uppe i tornet med hjälp av kikare spana runt skogsmarkerna. Många skogsbränder har hon på detta sätt upptäckt i tid innan någon större skada skett. I den lilla stugan nedanför tornet innehållande ett enda rum bodde hon alla dessa somrar. Många ljuvliga

sommardagar har hon säkerligen tillbringat där. Många är väl de gånger hon med sina lätta steg vandrat stigen ner till Knupvallen och hem till Vallsänge.

För oss i Lötbacken i Skog hörde det liksom semestern till att göra en utflykt till "Anna i tornet" och om en sådan utflykt vill jag här berätta.

Det var en sommardag i juli 1945. Solen sken från en molnfri himmel, luften var varm, ja just en dag lämplig för en utflykt till Degerberget.

Vi cyklade från Lötbacken till Hamnäs, där vi efter en trevlig pratstund med en glada fru Egnell och den lille sommarpojken från Stockholm startade vandringen över Hamnässkorven mot Knupfäbodarna. Den branta stigen upp mot Skorven frestade på i sommarvärmen och väl uppe tog vi en paus och njöt av utsikten över Bergviken med Gullberg, Trollberg och "Landaforsbergen"

blånande i bakgrunden. Därefter fortsatte vi stigen som nu jämn och "lättdädd" gick genom den parkliknande tallskogen fram till den lilla myren där den följde myrkanten. Ute på myren lyste hjortronen röda och gula. Porsen doftade så intensivt att tankarna gick till de gamla vikingarna som ju lär ha bryggt öl av porsen som blev så starkt att då de drucko därav råkande i "bär-särkaraseri".

Vid den gamla skogskojan en bit från myren dröjde vi en stund. Kojan är så lustigt sammanbyggd med en stor sten och det svarta skorstensröret vilande på stenen. Här har många skogsarbetare vilat ut efter dagens håra slit. Här inne kulna höst- och vinterkvällar, medan mörker och köld ruvade utanför knuten, var säkert intet att avundas dem.

Men vi går vidare. Nu närmar vi oss Knupvallen, där om skvallrar ljudet från en koskälla. Och så har vi plötsligt hela fäbodvallen framför vår syn. Än en gång upplever vi den säregna stämning av tidlöshet och ro som endast finns på en fäbodvall djupt inne i skogen.

Hos Elin Larsson rastar vi en stund. Sitter i hennes pyntade fina stuga. Det doftar av björklöv och sommarblomster från en mugg på bordet och solen strålar in genom de små fönsterrutorna. Den högt uppbäddade stolpsängen med de rena hemvävda linnelakanen, tallrikshyllan på väggen, den öppna härden med den trebenta kopparpansan, allt gör en sådan trivsam anblick att det nästan känns svårt att gå vidare. Lyckliga Elin, tänker jag, som får leva sitt sommarliv här år efter år. Tänk att en tidig sommarmorgon vakna till en ny dag, då solen skiner, och lyssna till fågelsången och på daggvätt gräs inandas den rena luften och på tunet dricka sitt morgonkaffe.

Vi vinkade farväl till Elin och "stintan" från grannstugan och följde stigen utefter gärdesgården och den hemmagjorda vattenledningen som så "fiffigt" förmedlade vattnet från källan uppe i backen ner till tunet.

Vid hallonfallet just där stigen brant går upp mot Degerberget måste vi stanna och läska oss med de stora och saftiga skogshallonen på "hygget", nyfikat betittade av fåren från Gusbo. Högre och högre upp på Degerberget kom vi och ofta måste vi vända oss om och beundra utsikten mot Röstbo- och Kölbergen.

Plötsligt dök nu brandtornet upp och snart såg vi även

Vi vinkade farväl till Elin och "grannstintan"...

Annas lilla stuga som såg ut som ett dockhus vid foten av tornet. Anna kom emot oss på lätta steg glad över besöket. Kaffepannan kom på "i ett huj" och under muntert samspråk avnjöts den goda kaffetären inne i stugan. Så rann dagens timmar fort undan. Anna som en vessla kilade upp och ned i tornet och spanade åt alla håll.

Utsikten från tornet är ju strålande. Längre kan man stå däruppe och se ut över Hälsinglands stora skogar. Tydligt kan man se Järvsöklack, då sikten är klar, och ute på Bottenhavet syns fartygen stäva fram som små miniatyrbåtar.

Så sänkte sig solen sakta bakom horisonten och på stugtrappan satt vi länge i den svala och fridfulla kvällen och samspråkade. Det tycktes för oss i denna ljuvliga sommarkväll ofattbart att nyss ett storkrig rasat ute i världen med allt det elände som följt i dess spår.

I bevakningsstugan sov vi skönt och vaknade till ännu en solskensdag. Promenaden ner till Svarttjärn* i vars bruna vatten vi förrättade morgontvagningen, kaffet på stugtrappan och den granna utsikten framför vår syn var ju en upplevelse värd att minnas. Besöken uppe i tornet blev många den dagen. Sikten var finfin. Så gick timmarna fort och det blev kväll. Då skulle Anna ned till fäbodvallen efter mjölk och vi gjorde henne sällskap.

Hos Elin i hennes stuga bänkade vi oss kring elden på den öppna härden och satt så i trevlig samvaro allt medan timmarna gick och det mörknade utanför. Lyssnade till Elins berättelser om händelser och dagligt liv på "vallen" och om "skromt och varsel" som ju liksom hör fäboden till. Då vi vid 23-tiden bröt upp och anträdde hemfärden upp på Degerberget var det nog ej utan att varje prassel i skogen kom oss att rycka till och när brandtornets silhuett dök upp framför oss kändes det rätt skönt att vara "hemma" igen.

*) I Skog kallas tjärnen för Svarttjärn, men i Hanebo för Jan-Pålstjärn, eller på hanbomål för Janporstjärn.

Morgonen därpå var mulen. Regnet hängde i granntopparna varför vi skyndade oss att komma iväg. Tackade Anna för ett par härliga dagar och skyndade så raskt utför berget. Väl nere på Knupvallen kom regnet, först risslande fint och sedan allt häftigare, så att det var tvenne blöta figurer som efter en timmes promenad vid Egnells i Hamnäs satte sig på cyklarna för den sista 1/2-milen hem.

19 år senare, en majdag 1964, besökte vi ånyo Degerberget. Fann då att det gamla brandtornet av trä var nedrivet. I stället reste sig ett torn av stål med en trappa så brant att vi ej vågade oss upp utan måste tyvärr avstå från att än en gång beundra den strålande utsikten. Annas lilla stuga var förfallen och stod öppen vind för våg. Militärens bevakningsstuga stod igenbommad, måhända väntande på nya uppdrag. Den lilla stigen ner till Svarttjärn kunde vi ej återfinna men efter en stunds sökande hittade vi dock tjärnen som låg där nere i sänkan som ett dunkelt öga.

På trappan till bevakningsstugan satte vi oss en stund och dröjde vid tanken på de ljuvliga dagar vi tillbringade då Anna var "skogsbevakarska" däruppe. Men nya tider för ju med sig rationaliseringar på alla områden och skogsbevakning på detta sätt tillhör nu en förgången tid.

Vid Knupvallen härskade stillheten nästan skrämmande. Stugorna stod där låsta och obebodda och minde om en svunnen epok. Fåren från Gusbo som var utsläppta "på skogen" stod där sammanträngda under det gamla "fejsgolvet" och stirrade förvånade på oss. Vitsippor och styvmorsvioler blommade i mängder. Aldrig mer skall "stintor" där leva sitt sommarliv med kor och getter. Aldrig mer skall på "vallen" ljudet av glada röster och skrammel från mjölkkärl höras. Aldrig mer skall där mesostgrytor och ostformar stå som tecken på idoghet och flit.

Även fäboden hör nu till en gången tid!

Den lilla skogstjärnen låg som ett dunkelt öga.

HANEBOSKOG

Av Ivar Forsberg

Om man från Kilafors färdas genom Berge längs "Bergesgatan" kommer man, efter att först ha passerat Lars-Ers på vänster hand och Unghs på höger hand, till en trakt där skog omger båda sidor av vägen. I en liten glänta till höger ligger "Nilses" där ända tills för något år sedan "Eng-Nils" även kallad "Lång Nils", bodde. Han arbetade på Skogens Kol i Sibö och brukade många gånger sommartid gå barfota hela den långa vägen till Sibö med matboxen dinglande i en rem över axeln. Han var med sitt vänliga sinnelag allmänt uppskattad på trakten. Nu är han borta "barfotingen från "Nilses" men man kan i minnet se hans resliga gestalt som med en tävlingsgångares fart följde "Bergesgatans" vindlingar ner mot landsvägen.

Om vi sedan fortsätter den steniga vägen uppför ett par backknixar kommer vi plötsligt till ett vägsäl. Väljer man vägen till vänster ser man efter en stund Bremyre vid skogsbrynet. Där bodde för åtskilliga år sedan Bremyr-Anton. Han var känd som en stor skämtare och med sin fryntliga humor kunde han locka många till skratt. Anton hade en kroppshyddä som nog vägde sina modiga hundra kilo. Ibland kunde han ta fram sitt tvåradiga dragspel och dra en låt. Trots hans nästan alltid glada uppträdande fanns väl innerst inne allvaret och vemodet på lur och stämde i moll.

"Eng-Nils", Teckning av I. Forsberg.

Såvida vi inte har något ärende till Dal-Olles som syns i motsatta skogsbrynet, så tar vi vägen tillbaka och svänger sedan åt vänster för att efter ett hundratal meter åter stå inför ett vägsäl. Följer man den vänstra vägen kommer man till Åströms. Till höger ligger ett stort rött hus i synfältet. Det är Björks där August Björk bor.

Händig i allt vad han företagit sig har han här skapat en idyll inne i skogen. August har, liksom min Far, arbetat som kolungselldare på Skogens Kol. De två har cyklat den långa vägen, vinter som sommar i ur och skur, otaliga gånger. Ibland när snöstormen var som värst var det bara att knalla och gå eller också spänna på skidorna för att kunna betvinga de stora snödrivorna som, speciellt i "Bergesgatan", hopat sig. Nu finns bara August kvar i livet och han har på ålderns dar dragit sig tillbaka från förvärsarbetet.

Gör man ett besök hos Björks möts man av en atmosfär av gästfrihet och trivsel. August ger alltid goda råd och visdomsord (som ett långt livs erfarenheter har givit honom ett stort förråd av) till den som vill höra på. Här uppe i skogen har han upplevt många sköna sommardagar med milda vindar i trädens grenverk, fågelsång och gökens ku ku. Friska härliga höstdagar med skogen i prunkande färger har avlösts av vintrar med kylig nordan och millioner snökristaller staplade till drivor av vindars lek. Vårar med smältvatten porlande i backarna och naturens uppvaknande till nytt liv. Här har han följt årstidernas växlingar medan han slitit och arbetat för sig och de sina.

Bortom Björks vid vägen till mitt barndomshem ligger det hus där Lars-Olov Svedlund bodde med sin familj. Han trivdes i sin boning fjärran från larmet ute i världen. Här i gläntan finns lungnet och friden. Runt om är den stora hemlighetsfulla skogen där Svedlund så ofta brukade vandra omkring, mediterande, ibland spanande efter vilt mellan stammarna, eller bara hängivet njutande av vad skogen bjöd på skönhet och stilla ro. Skogen är tyst och försynt i sin storhet. Den larmar inte men kan stundtals brusa melodiskt när vindarna blåser upp. Nu är också Svedlund borta men för oss som kände honom finns han osynlig kvar. För främlingen finns här ingenting annat än ett stycke natur, kanske litet svårtolkad, ödslig och allt för stilla. Men för oss som tillhör denna natur intar den en särställning. Här finns osynliga spår efter vår barndoms lekar och efter människor som stått oss nära. Det är kort sagt en del av Hanebobygd.

En vandringsman

Av John V. Bjurkvist

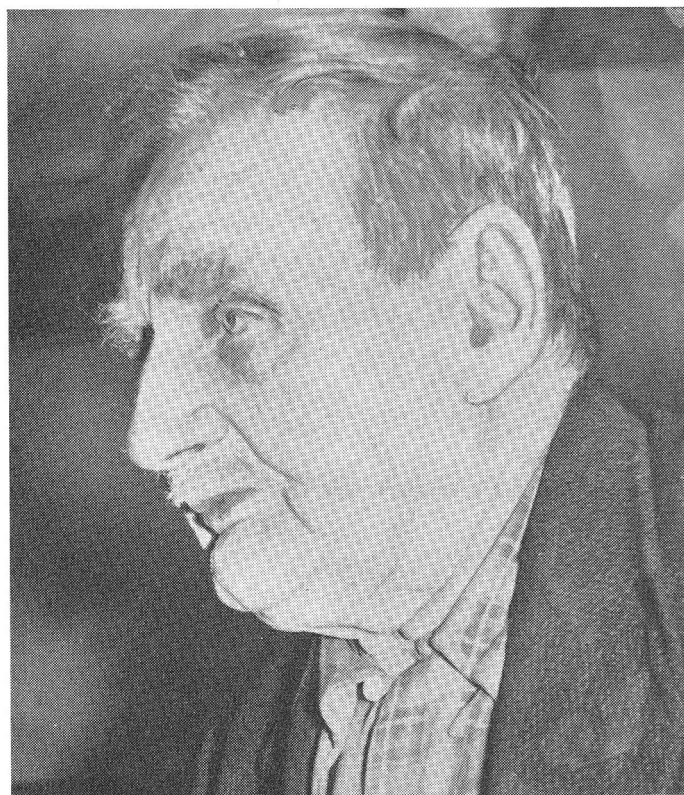
Några luffare finns inte längre. I takt med välståndets utveckling i samhället har luffarskrået dött ut. Det får antagas vara helt korrekt att nu säga att den avvikande minoritet som luffarna utgjorde i vårt samhälle inte längre finns.

Från en något så när "rik" luffarflora under tjugooch trettioatalen tunnades beståndet ut och under fyrtiooch femtioatalen fanns mycket få "vandrare" kvar. Den sista som så att säga hade fotfäste i vår bygd var John Svensson, bäst känd under smeknamnet Luffar-Svensson och bosatt ibland i Hallen, ibland i Kilafors, ibland i Hullsta, Segersta, med flera platser. Sin vana trogen stannade han till litet där det passade; "han bodde just där han om aftonen ställde sina skor" och sedan decennier var han både känd och välkomnad på många platser i både Hälsingland och i Sverige i övrigt.

Skrivarens första minne av Luffar-Svensson daterar sig till mitten av trettioatalet. Han kom då en höstdag vandrande genom Hallen och slog sig ner i skaran av småpojkar. Ur fickorna hämtade han äpplen, som vi fick dela på, medan han skämtande förhörde sig om vilka vi var. Sedan han gått kunde en äldre person berätta att det var Luffar-Svensson vi träffat. . . I minnet framstod han under årtal som en blid och vänlig människa, därtill bidrog väl förutom äpplena även det ordentliga intryck han gjort på oss. Det var något tryggt över den spörjande blicken och den borstiga, redan då vita mustachen och att han var luffare fann vi vara mystiskt och fascinerande men inte på något vis skrämmande. Först långt senare skulle vi förstå att det hans "luffarbelastning" till trots var en mycket fin människa vi träffat; en man med en synnerligen "äkta" personlighet.

Några närmare kontakter blev det inte under cirka tio år. Så i slutet av fyrtioatalet kom vi en gång bilande från Bollnäs och passerade i Lenninge en gammal vandrare, som igenkändes som John Svensson. Som vi anade att han skulle till Kilafors så erbjöd vi honom att åka med. Han tackade mycket artigt men avböjde: Jag hinner till Kilafors ändå i dag utan att åka, sa han och fortsatte vandringen efter väggkanten, då redan mer än 80 år gammal. Han vandrade så säkert med blicken framåt mot färdriktningen men också vinkande till bekanta som arbetade på åkrarna vid sidan om vägen.

Under några år framåt kom sammanträffande med John Svensson upprepade gånger, mest i Kilafors där han

Bilden: John Svenssons oro drev honom att leva en vagabonderade tillvaro. Han vandrade från Norvik i norr till Strömstad i söder. . . Namnet Luffar-Svensson var för honom mer ett hedersnamn än ett öknamn.

Foto: John V. Bjurkvist

tidvis bodde på resanderum. Av de små, fragmentariskt lösryckta minnena från hans upplevelser, som han i bland berättade framstod att han upplevt mycket, mycket mer under sitt liv än vad som vanligtvis brukar "hinnas med". Hans berättelser var klara och finurligt kommenterade och skulle kunna givit stoff till romaner. Då det efter övergång till tidningsmannayrket gällde att finna "skrivbara" personer, så stod det snart klart att John Svensson var ett alldeles ypperligt "intervjuoffer". Det var i oktober 1954 som besöket gjordes hos honom och som den artikel "gjordes", som legat till grund för denna.

John Svensson var rospigg och född 1867 i Börstils socken. Äldst i skaran av syskon och med dåtidens fattigmansarmod i hemmet fick John tidigt börja pröva livets allvar. Bara fyraårig kom han efter faderns fränfalle med mor och fyra yngre syskon till fattigstugan i den lilla

roslagskommunen. Och där fick han förstås efter bara något år börja arbeta för brödbitarna, som han berättade var "lätt räknade".

Armodet skapade förklarligt nog en oro och en längtan efter något bättre och redan sextonårig lämnade han hemmet. Pengarna räckte precis till biljett till Stockholm och där låg han den första natten hos en släkting till den kamrat han hade med på resan ut i livet. Redan där skiljdes dock deras vägar då John på sjömanshemmet vid Skeppsbron fick hyra på en finsk bark, vilken embarerades dagen efter med en säck gamla kläder som enda bagage. Från Stockholm gjorde Toivi, som barken hette, en avstickare till Karlskrona, men sedan "gick" den direkt till Finland och lastade trävaror, som skulle till Mexico. Och väl ombord på Toivi skulle det komma att dröja hela nitton år innan den unge rospiggen återsåg hemlandet.

Många gånger under den första resan ångrade han sig att han blivit sjöman. Kamraterna var obarmhärtigt hårda mot gröngölingen, och sjösjukan gjorde honom många gånger slak som en trasa. Men han lärde sig att värja sig för kamraternas slag och gliringar och han lärde sig tåla sjön och även så småningom att tycka om sjömanslivet. I hans berättelse flödade namn som Dakar i Nordafrika, Pensacola i Florida, Casablanca, Tanger, Kairo, Tahiti. . . Och om varje plats hade John Svensson dess särskilda historia att förtälja, detaljrikt och minnesklart serverade han den som skulle den upplevts dagen före vårt samtal och inte flera decennier sedan. Söderhavets alla öar visste han att berätta om likaväl som då han första gången korsade linjen – Ekvatorn – eller då en tyfon skoningslöst tog två av hans kamrater utanför Bermudas. . .

När en fråga kastades in: Nå, romantiken då, frodades den? då kom där ett annat blänk än det vanliga i den gamle sjöbjörnens ögon och så skrattade han:

– Ser du man, vackra flickor, glas och vin det följer i en sjömans spår. . . Men också slagsmål, knivskärning, revolverdueller i hamnarna. Hela världen var laglös på den tiden och det fanns mycket, mycket elände som jag inte vill tala om, men det förstår du väl ändå. . .

– Men mest var det arbete och arbete dygn efter dygn, ibland i hårt väder utan möjlighet till sömn. Det var mycket korta möjligheter till romantik, men visst fanns den för den som såg den. . . Medelhavets bölja var alltid lika blå för varje gång jag återsåg den. Och Italien var alltid lika härligt. Och Saint Louis, New Orleans – eller Brasilien, där jag lastat kaffe – eller Spanien. Spanien där jag en gång blev så kär i en mörkögd senorita att jag lät båten segla i från mig. . . mindes han att berätta.

I nära tjugo år räckte John Svenssons sjömansbana och

han var gruvligt trött på den. Han rymde helt enkelt från båten i en norrlandshamn, tog på trampen inåt landet och låg gömd några dagar i Jättendal. Han menade väl att han så småningom skulle "stanna till" och ta ett fast arbete men sjömanslivet hade ytterligare låtit oron inom honom växa sig stor, och han kunde inte länge vara på samma plats. I korta perioder arbetade han de första åren men så småningom blev det "luffen" på heltid. Ett tag hade han under två års tid vandrat varje dag utan uppehåll. . .

Från Narvik i norr till Strömstad i söder var Luffar-Svensson en känd och på många ställen välkommen person. Han vandrade, stannade till och hjälpte någon med slått och skörd eller vedhuggning någon dag, eller låg stilla i någon fäbod i bland hos flickorna. Han fick en förtrogenhet med landets alla samhällen och städer som inte många andra hade. Och även otroligt många människor kände den ilandgångne gamle sjöbussen och kunde berätta om.

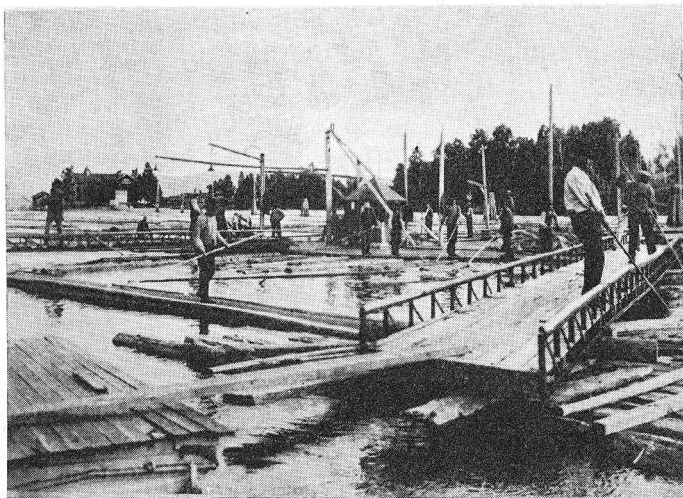
Men något riktigt hem eller någon hemkänsla för någon trakt fick han aldrig mer. Han tyckte sig vara en hemlös och rastlös människa och lusten att röra sig, att flytta sig till nya miljöer satt i så länge han själv kunde frakta sig. Fastän med hemvistet i Hanebo, där han var skriven cirka femton år fram till 1954, gjorde han talrika utflykter åt alla håll, till hemtrakten i Roslagen till och med sparkstöttingens hjälp under många vintrar. De allra sista åren kunde han knappast "resa" längre än till Kilafors men det gav ändå innehåll åt livet och avkoppling om han också inte kom längre än till resanderummet. . . Det var som han uttryckte det "ett inre tvång som gjorde sig gällande, han måste se nya vyer ibland. . ."

Säkert var Luffar-Svensson en särpling i kollektivet. . . Han var en människa som man inte säkert tog där man ställt honom, han kunde då vara utflugnen. . . Om han var en riktig levnadskonstnär får vara utsagt, i varje fall kände han starkt för sin frihet och han vågade också offra på dess altare. Inte hade han heller något till övers för jäkt och brådska. Han "skyndade långsamt" men vann ändå bli mycket gammal.

Luffar-Svensson flyttade 1955 från ålderdomshemmet i Hanebo till ålderdomshemmet i Uppsala, där han hade sin hemorts rätt. Dåtidens socialbestämmelser tillät honom inte att bo återstoden av sitt liv i den plats där han varit bosatt i nära tjugo år. Redan 88-årig flyttade han igen – men nu med tåg. Den socialman som följde honom till Uppsala berättade efteråt om en mycket intressant resa. Svensson var vital och minnesrik och kunde nästan genom alla stationshallen efter stambanan berätta om folket på de gårdar, som skymtade. Han kände dem från sina vandringar.

Gamla värmlandsoriginal

Av Per Lagerhäll

Flottare vid skiljningen.

Foto: A. Pettersson 1918.

NÄR JAG läste Erik Severins berättelse om gamla värmlänningar i Segersta, fick jag tanken att berätta några minnen från den tid, då jag var tillsammans med en del av dessa original.

Under mina tjänsteår, från 1914 till 1962, har jag själv upplevt samt hört berättas en del av och om dessa vänner från de värmländska bygderna.

Snickare Lars Persson berättade om en viss "Jan-Olle", som var bomvakt i Svedjasundet. Det var några reparationer där i kojans och Lars var där om dagarna. Så en dag var han skral, så han klagade för Olle så dålig han var. På morgonen därefter när han kom frisk och pigg, sa Jan-Olle:

– Ja, si i går kväll, när ja las böna, så sa ja: Harre Gu, hjälp den stackarn, att han intblir lik ussel som ja varit, sa ja.

Det var deras gudstro, mitt i allt deras annars så krassna leverne.

En annan gång var det husförhör på skolan, och Jan Olle var där. Då frågade pastor Vesterlund:

– Kan Jan Olof Larsson säga vad Noacks ark strandade?

Då reste Jan Olle sig och kom så småningom med svaret:

– Ji mä si, ja tror dä var på Sinai berg.

Med det svaret fick pastorn vara nöjd.

Ett original, som hette Lars Jansa minns jag så väl. Han var litet smått knepig, förläst i en kallad fritänkar-

bibel. Han hade sin egen syn på allt som hände omkring sig. Så en dag sen arbetsskiftet var slut och gubbarna var inne, fick de höra Lasse nere i farstun ropa och skratta högt för sig själv. Så det var någon som måste ner för att höra vad det var för fel.

– Jo, ja kan int ann än skratt, när pärlanne har flöt bort för käringa.

Han hade fått brev därom just då.

På tal om den gode gubben Lill-Johan, så var det som om det blev litet vårstämning, när vi fick höra att de första värmlänningarna kommit. Då brukade vi ha för vana att fråga Johan:

– Va har du gjort under vintern?

Och vi fick i regel samma svar:

– Ja har hogg timmer åt en di kaller för Ängtäppern på öst sia om ett berg, där hem.

Gamla Lundgren talade om en liten gubbe, som brukade vara med på den tid före järnvägen, när de gick från Värmland till Hälsingland. Han hette något annat, men gick under ett öknamn. De kallade honom för "Littan-lej", därför att han var liten till växten. Så en höst, när de kom ett lag från Ljusne på väg genom Söderhamn, så gick de i en rad med "Littan-lej" sist i gänget. Då var det en stor karl, som hoppade på den sista för att få bråk i gång. Men då visade det sig, att han åkte i däck genast, och när han reste sig sa "Littan-lej":

– Dä är allt mång som tatt fel på mej, du gösse!

Det berättas om en, som hette Jon Mattsa. Han var

Gamla landsvägsbron över Ljusnan före 1931. Foto: R. Blamgren.

Barndomsminnen från skogen

Av Engla Larsson

JAG MINNS, när det var stordrivning i skogarna med timmerkörare, som kom i långa rader efter vägarna. De körde ner timret till Slåttorna, som vi kallade det. Och där de lassade av timret, blev det massvis med timmervältor.

När vi slutat skolan om dagarna brukade de alltid komma körande mid sista lassen för dagen. På lassen brukade det nästan alltid ha långa stockar, som stack ut, och på dem brukade vi sätta oss och åka. Det var ju farligt, men inte hade de en aning om att det satt några barn där bak, ty de satt ju där framme och körde.

På kvällarna var det alltid många hästar, som brukade komma ner till Slåttorna. Det var musik av hästklockor. En del hade små klockor och en del hade stora skackelklockor. Vi barn tyckte det var vacker musik. Och det är vackert, när man lyssnar på det. Vackrare än den där jazzmusiken låter. Nu får man inte uppleva den tiden mera. Nu är det bara lastbilar. Och de som har hästar i skogen har ingen klocka på. Det är märkvärdigt vad tiderna kan förändras. . .

När våren kom, blev det flottning, och då flottade de ner timret från Slåttorna till Gällsån. Då brukade vi barn få vara flaggvakt. Jag fick passa flaggan hemma.

kär i sprit, så han var på sne ibland. Så en dag väntade de landshövdingen på genomresa. Han skulle färdas med båt från Västanå och gå i land på Kungsholmen för att dricka kaffe, så förman Halvarsson ville att Jon skulle åka över till landsidan för att inte störa den fina gästen. Kommen över till den sidan mötte han snickar Lars Parsson, som han beklagade sig för:

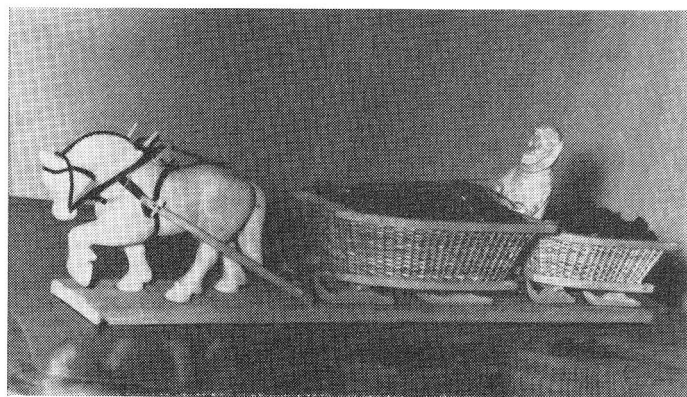
– Ja fick inte vara på Holmen för Olle för Gud ska komma dit. . .

En annan gång var Jon Mattsa i farten. Det var en midsommarkväll. Segerstakomministern hade anordnat lekafton för ungdom på en backe utanför Mårdnäs, där mycket folk var samlat. När Jon fick syn på kassör Edling, så stegade han fram och sa med hög röst:

– Hör du Edling, på denna plass, som di nu leker på, kunde du föda 20 à 30 kor, om dä bleve riktigt skött. . .

Så till slut något om den beryktade Stor-Po och en som vi kallade för Ljugar-Pelle.

En höst sedan flottningen var slut, var det ett lag gubbar, som for till Lima för att köra timmer. Ljugar-

Kolkörare, utfört i trä av Lars Larsson, Bofara. Foto: P. Norberg.

Sedan var det längre bort vi fick vara, när vi blev litet äldre. Vi som satt vakt skulle passa om det blev "fäste" som de sade efter ån. Då skulle vi ta ner flaggorna och de fick inte släppa på mer timmer, förrän det blev klart igen. Ibland brukade det dröja länge innan de loss bråttarna. Det kunde räcka flera timmer. Vi tyckte det var roligt för det påminde om våren, när alla flottarkarlarna samlade sig för att bli utställda på var sitt pass.

Far hade sitt lag på Slåttorna och mor brukade gå dit och koka kaffe, som de köpte utav henne. Ibland brukade de åka på flottar, som var ihopsatta utav timmerstockar. Vi brukade vara med mor ibland. Vi tyckte det var roligt att se på när de kom åkande på timmerflottarna mellan träden. För det var vatten över hela myren. Det var en stor sjö på våren.

Vi barn, som satt flaggvakt, tjänade oss en slant och

Pelle var med för att hugga. Så en dag for han ner till Bodasjön för att proviantera. När han kom tillbaka på kvällen, var det någon som frågade efter något nytt från Bodasjön:

– Nä inte annat än att Hunsjö-Kalles käringa har fått en räv.

Banvaktens fru hade fått ett barn, och det var den nyheten, som han meddelade på detta sätt.

Sista gången Stor-Po besökte Landafors, var han ute som artist och hade uppvisning. Han åkte på stock. Han satt på Henrikssons kafé och pratade med folk, som kom och gick, samt skrev en affisch på ett gråpapper, som han satte upp på kyrkstallen:

"Kom ock se Stor Po åka på en stock mitt i Älven vid Landsvägsbron på sönda eftermiddag. Damer fritt, Herrar frivilliga bidrag".

Uppvisningen gjorde han perfekt. Han både stod och låg på stocken, ja han pratade ju en massa smörja också. Det var han ju beryktad för, denne bohem från Vitsand.

vi bytte varann av. En vår satt jag i Rickebo efter ån och de gjorde en risikoja, som jag fick sitta i, ty det var dagar när det var kallt och då hade vi en brasa utanför kojan att värma oss vid. Ett år var det sista dagen jag satt där och det stormade och blåste. Då tog det eld i kojan så den brann upp. Då stod jag där under bar himmel. Men då var det inte långt kvar till kvällen och jag var glad att jag fick gå hem. . .

Ibland på vintern var jag med mor till skogen och skaffade hem ved. Vi hade en kälke och den lassade mor full med ved. Jag hjälpte mor att dra hem den. När veden kom hem, fick vi barn hjälpa till att såga och hugga veden, men vi tyckte att det var värst om det hände på en lördag, när vi stod och sågade. För då skulle allt folk som var i skogen hem. Och bara vi såg en häst, sprang vi undan, för då ville vi inte visa oss. Alltid var det någon som ropade på oss. Det ville inte vi barn, och på den tiden var vi nog mera blyga utav oss än vad barn är nu för tiden.

Jag var med och sådde skogsfrö, men det var ett hårt arbete att gå och hacka hål i marken. Sedan var det andra som sådde. Vi var en tio stycken. Vi hackade långa stycken innan vi fick vila och vi fick ont i ryggen. Det var ett drygt arbete, när man inte var så gammal. Och de som var äldre kunde också klaga dom med. Det räckte en vecka, så var det lördag. Det skulle räcka halva dagen, men då fick jag på min lott att skura rent i stugan, som manliga arbetare höll till i. De brukade ligga på granris – och om det hade varit granris! Dom hade tagit kvistar ända in mot stammen. Jag bar ut allt för jag ville ha rent överallt om jag skulle städa. Men det var jobbigt.

Då kom det en som vi brukade kalla för Viksjöbolången, som alla kände väl till. Han sa, att det där har dom kunnat bure ut själva, de som kom ifrån skogen å fått färdigt med arbetet. Då hade jag redan skurat stugan färdigt och jag fick beröm utav skogvaktare Johansson. Han tyckte att det var fint. Men det var bara fläskflott å sot på bordet, men jag skura så det blev som det brukar bli. Vitt å svarta fläckar som var brända efter stekpannan. Men så var jag trött med, när var kväll.

Då var det en man som tyckte att jag behövde rätt för hela dagen, och han hette Karl Ling, då fick jag det hela dagen – eller 3 kronor.

Men det var roligare, när jag skulle meta och fick den första fisken. Vi brukade följa med far och fiska, men så skulle vi gå ensamma och fiska själva. Men det värsta var att vi inte hade några metkrokar. Vi visste på råd. Vi tog knappnålar, kroka i dem och satte mask på nålarna. Till min häpnad fick jag en fisk. Jag blev så glad så jag sprang hem och visade den för mor.

En gammal kista

Av Olle Ericson

Kistmålning från 1700-talet.

Teckning av O. Ericson.

VID MITTEN av 1700-talet var utsmyckningen av böndernas stugor ganska spartanskt hållen i fråga om färger. Troligtvis var det engelskt rött den enda färg, som användes till en del möbler och till inredningar för övrigt brukades nog mest omålade saker.

Detta berodde nog mest på att linoljan var en dyrbar vara och det var ont om pengar på denna tid.

I gamla bondgårdar träffar man ibland på gamla kistor från denna tid. En av dessa, som här avbildas, har ett mycket vackert mönster. Målarmästare Per Johansson i Kyrkbyn kallade detta för Franska liljan. Detta mönster går igen på alla fyra sidorna samt på locket. Invändigt är locket målat med limfärg. Målaren hade nog använt sig av limfärg av sparsamhetsskäl. Och det berodde nog på att insidan inte var så utsatt för stor åverkan, så att färgen bättre bevarades där.

För cirka två år sedan hade jag en sådan kista på renoivering och fann då under botten årtalet 1714. Jag har länge undrat hur gamla dessa kistor varit och jag fick nu belägg för att de äro tidiga 1700-talskistor. Det skulle vara intressant att höra om dessa kistor äro spridda i södra delen av Hälsingland av landskapet, och jag vore tacksam om jag kunde få ett litet meddelande från dem, som har sådana kistor bevarade.

Jösse Erikssons kurirväg

Sjumilavägen mellan Hälsingland och Dalarne

Av Victor Johnson

Mellan Faxehus i Söderhamn och Svärdsjö i Dalarne gick det i forna tider en kurirväg, som användes av de kurirer, som då red mellan dessa orter. Vägen gick rakt genom de stora skogarna och var inte mer än sju mil lång. Sägner vet ännu att berätta en del om den fastän det gått mer än fyrahundra år sedan den hade stor strategisk betydelse.

Under den tid, då västeråsfogden Jösse Eriksson också var härskare över Faxehus stolta fäste han hade denna hemliga kurirväg som förbindelseled. För dem hade vägen säkerligen stor betydelse, då den förkortade vägen betydligt.

Denna väg har ända in i vår tid kunnat följas, och om man får en säker vägvisare och känner storskogen, kan man följa den ännu i dag. Den är nu naturligtvis övervuxen av mossa och igenväxt av skog. Här och var kan man skönja en stig och rester av spångar kan skönjas på myrarna. På något ställe kan den skönjas ganska väl – åtminstone för några år sedan.

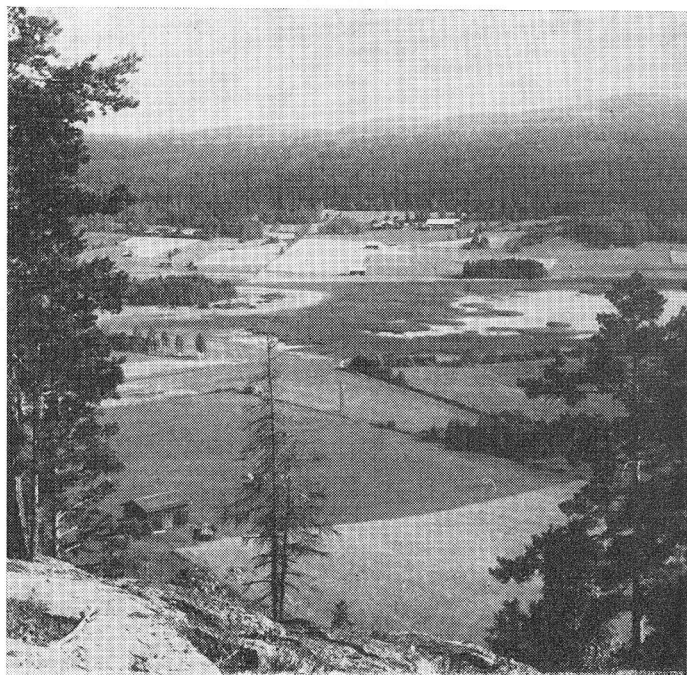
Här sprängde en gång kurirer fram på löddriga hästar. Storskogarna var väl inte så säkra för dessa krigsmän, men sådan är en gång krigets lag. . .

I Hanebo började vägen gå in i storskogarna, in i Ödmården, som stäckte sig mångamila på gränsen mellan Hälsingland och Gästrikland och bort mot Dalarne.

Sju mil gick kurirvägen genom skogen, där det knappast fanns någon människoboning. Och Jösse Eriksson och hans män ville nog också helst ha det så. Hälsinge- och dalabönderna såg nog ej med allt för blida ögon på dessa kurirer, där de sprängde fram. Och de drog nog sig ej heller för att döda dem – om de kom åt.

Efter tidens förhållanden var vägen troligen väl byggd. Man förstår det därav, att man efter fyrahundra år kan finna spår efter den. Den har dock inte varit bred, ty det var endast ridväg och det mesta arbetet utfördes på myrarna. Dessa spångades och verkligt kärntimmer användes till detta, då timret så väl kunnat trotsa tidens tand. I den djupa dyn har de bättre kunnat motstå rötan. På en del ställen synes det att spångarna varit ungefär två meter breda. På sådana ställen kunde de sprängrida, om det så behövdes. Och detta hände nog mer än en gång.

Kurirvägen var skickligt lagd ur flera synpunkter. Den hade inte bara den fördelen att den inte var så lång,

Belse från Rumpberg.

Foto: V. Johnson.

utan den gick också över stora höjder, där kurirerna kunde ha utsikt över bygderna. Där kunde de se om någon fara hotade. Sådana utsiktsplatser hade de bl. a. från Risberget i Hanebo, då de kom till Dalarna och från Vinneråsen över Svärdsjö dalgång. Ty vem visste vad som kunde hända. . . Tiderna var osäkra och den ensamme ryttaren kunde kanske möta en välbeväpnad skara nere på bygden. Det var nog därför säkrast att vara försiktig.

Hur vägen gått från Faxehus till Hanebo känner man inte så väl till. Men antagligt är, att det här inte behövde göras något, då det var bebyggt större delen och det fanns vägar att följa.

I Hanebo gick den dock rakt in i storskogarna, förbi Belsesjön och upp mot Sandsveden förbi Bergbodarne och Stalberget, Gammelbodarna och Sundsjön och sjön Kaxen.

Uppe på Stalberget följde vägen gärna marinagränsen med dess klapperstensfält och har därför synts länge här. Här hade de också en av de bästa utkiksposterna med utsikt över hanebobygden. Denna byggd bestod då mest av fäbodvallar, om det fanns några spår efter män-

HANEBO TINGSLAG

Ur handlingar från 1700-talet

Gammal handling från Hanebo domsaga år 1766.

JAG UNDERTECKNAD HÄRADSHÖFDINGE uti Helsingelands Södra och Norra dehlar gör hermed witterligt at år efter vår herres och frelsares Jesu Christi hugnerlika Börd, Ettusende Siuhundrade och det Trettjonde fierdeä dhen fierde dag uti Aprilis månad då jag för Rätta satt och ordinarie Laga Vår ting hölt med Allmogen af Segerstad Tinge-Lag; framträdde Danne- mannen Erlig och beskiedelig Hans Olsson i Swedja, för- mälande, at som hans fader Olof Hansson redan Åhr 1686 komit at mottaga hemmanet Swedja Enstaka gård i Hanebo Sochn om 9 öre i Skatt efter sin Swärfader Matts Olson, men befructar det någre i Swägerlaget torde finnas, de der wilja besittningen klandra, hwilket wer så mycket (oskickligare), som samma hans fader det på 3ne ting därtill uppbinder.

 forne häradshöfdingen Laurentii erbelii attest den 9 october: 1686 sampt den 7 Martii och 19 oct: 1687 hwar efter han suttit uti en aklandrad possession samt der til med nu under Serskildt förlikning wid Tinget, kommer at förnöja sin hustrus broder son Lars Olsson och dess Syster pigan Margareta Ols dotter deras framstälta arfs

niskor. -- Men. . . dessa var inte mindre farliga för ovälkomna danska kurirer.

Från Sundsjön gick vägen uppför "Messmörsberget" och förbi Börsbodarna och så över Brättberget, strax söder om Lillknappen och Liljekonvaljberget och ner till Katrineberg.

Men vidare gick vägen runt den lilla vackra sjön genom skogarna till Ånga-Lillbo och åter över ett berg, Skalberget, och den 400 möh höga Källåsen och bort mot Källbor.

Dalarnes blå berg syntes nu över Skogarna och vägen gick förbi Nybosjön, Vårdsjön till ett vadställe vid Långsjön. Och åter gick vägen uppåt, nu över Hältjärnsberg, över Koddaso spångade myrar, över Kälsoån, förbi Åltjärn och över de likaledes spångade Åltjärnsmyren.

Vägen fortsatte sydost om Backsjön mot Spacksjön, där den gick rakt ut till det s. k. Ropnäs. Detta namn har uppkommit genom att de första inbyggarna, finnarna, gick ut på detta näs och ropade, då de ville över sjön, sedan det blev bebyggt på båda sidor om den.

Kurirvägen synes här ha gått på nordvästra sidan av sjön, men ändrades senare - efter vad det synes.

Från Spacksjön gick vägen sedan över Nilslarsberget och ner till Svartdammen. Vid Svartnäs bruk gick vägen över ett vadställe och vidare till Långfäbodarna, passerade Vintjärn - känd genom sina gamla järnmalmsgruvor - upp till den förut nämnda Vinneråsen, förbi byn Böle och fram till Svärdsjö.

 Hur många gånger har inte den grymme fogdens kurirer sprängt fram efter denna väg. Och kanske att även Jösse Eriksson själv ridit fram här. Här har det gått viktiga "tidender" fram, burna av kurirer på snabba hästar, Tidender, som kanske betydde så mycket för landets ve och väl. . . Men - vad vet vi om detta. . .

Sången vet även förtälja, att också Gustaf Vasa skulle ha använt sig av denna väg en gång, när han försökte få Hälsingarna till hjälp i sin frihetskamp.

Vägen har kanske också använts av finnarna då de drog fram genom skogarna för att söka svedjeland. Den har nog också använts av hanebobönderna, när de skulle upp till fäbodvallarna.

Men nu är vägen snart glömd. Knappast på något ställe kan man nu följa dess sträckning. Den väg, som en gång i tiden haft så stor betydelse.

pretention Nittijo daler Kmt uti 3ne terminer, fördenskuld anhallandes om ting Rättens fasta och dom, dombref på detta hemman. Slikt har ting Rätten uti öfwerwägnande tagit; och som befunnit at det lagfarten wunnit sin oklandrade fram-gång, Olof Mattson jämwähl å sin hustrus sida har börd i mehr omnämnda heman Swedja; ty pröfwar am Ting Rätten för skiäligit, det böra dessa med deras afkomande här å blifwa besuttne som ingen må åtala widerboth.

- - - - -

both som lag förmår. Dessagodemän såtto mid mig i Rätten Nils Erson i Wästansiö, Jan Olson i Backan, Erich Andersson i Bergie, Anders Nilsson o Sörfly, Nils Anderson i Diupa, Hans Hansson i Böhle, Jon Nilsson i Hamre (Camme?), Per Olsson i Acktiära, Jon Hansson i Lingbo, Jan Hansson (Carson?) i Långbo, Giöran Olson i Norrbo och Jon Pärson i Hambnäs. Actum ut supra

På Härads Rättens wägnar
Bet. Ch. Sig. 16.1. etc 4 april 1734
W. hesemohler

Kungl Majests till Swerige Arfwinges till Norige wår Allernådigste Konungs Trotjernare och Häradshöfding öfwer Alt Helsingeland Jag Swante Myrin, gör witterligit att år efter Frelsarens hugneliga födelse Ett tusende Sjuhundrade och på thet sextionde sjetten then 30:de dag uti September månad tå Jag för Rätta satt och laga Höste ting hölt med menige man Rätt sökande af Hanebo Tingslag uti Hanebo kyrkoby närwarande Krono Befallningsmannen högwälartad Carl Wikman, Landsfiskalen Wällagfarne Per Sundwall samt Länsmännerna wälaktade Abraham Igberg i Hanebo och Segerstad och Per Bergaren i Skogs socken; gjorde hos mig Dannemannen Ärlig och Beskedlig Swen Hansson ansökning om Skaft och sköte å sin Faders Hans Olofssons Bördehemman N:o 1 om 9 öres Skatt i Swedja, hwilken Fadern med moderns Hustru Anna Swens dotters samråd af 4 october 1755 till honom uplätit att lösa för ahett å hus och jord satta wärde af Fyrahundra tjugofem Kprmt, hwilka efter föräldrarnes död skola delas lika emellan alla sex barnen 2:ne söner och 4 döttrar: hwarjemte Fadern, tå han den 9 october 1764 hos Rätten anmält Swen till upbuds och Fastas erhållande intygat att Swen och thes hustru gådt Föräldrarna nöjaktigt till handa samt förordat sig af them framgjent all skyldig wördnad och tjenst med nöjaktig föda och skötsel till dödedagar, samt att bebo och nyttja sänge stufwan och kammaren bredwid, lilla herberget, humlegården på gamla gården och att Swen årligen för then utsår och bergar en fjärding korn, thet ena året på Dalen och thet andra på linled stycket; jämwel att han menat aldrig skall gå utom börd Swen och thes bröstarfwingar genom arf, köp eller skifte, utan nästa

bördeman som åstundar, tå äga magt att thet inlösa för samma köpeskilling som nu att fastställd att ständig bibehålla thet innom gamla bördens. Utom thetta hafwa och Swens Faders syskon Mats Olofsson

i Kyrkebyn Erik Larsson och hustru Margta i Ladänge och Daniel Anderssons Enka hustru Brita Olofs dotter i Kilarne den 26 Februari 1765 bifallit lagfarten och Olof Mattssons barn, Karl Olofsson i Granbo och Jon Jonsson med sin hustru Margta Olofs dotter i Hårga den 19 september samma år medelst qwitto widkändt sig niutit sin förnöjelse uti bördelösen. På hwilka skiäl och Jorde Bokens bestyrkande ag hemmanets skatterätt och uppgifwa öre tal, Härads Rätten tillätit Swen att lagfölja sitt köp på allmänna Härads tigen den 9 october 1764, samt den 1 mars och den 27 September nästledet år utan att något klander tå eller under Thes laga stånd sedermera blifwit anmält

Jag pröfvade altså i förmågo af 1 och 4 Cap J. B. skäligt att döma Hans Olofsson och Theres öfriga barns undan The honom och thes hustru samt barn betingade wilkår i helgd, och med dhetta mitt öpna Bref tillägna sonen Dannemannen Swen Hansson, thes barn och arfwingar till klandrad äro trygg besittning och behagelig förwaltning nu och i tillkammandetider skattehemmanet N:o 1 Nio öresland o Swedja, Hanebo socken, med hus och jord skog och skiul och alla lägenheter i wåta och torro, när By och fjärran, hwilka rätteliga dherunder lyda eller lyda böra och bättre äro äga änn sakna, att thermed styra och råda, fika och fara sig till gagn och hugnad, efter bästa förstånd kunist och magt hans och theras, som Rikets Lag 10: Cap 8 § BB med flera stadgar Swenske Skattebonde lofwa och tillstädja. Thes laga fång förblifwa altså städes i från klander fredadt, under straff tjugu marker silfver mt för Häradshöfdinge Domslut efter Sweriges lag. Fasta och witunen fullurisse och gilde till Tings skötning thenna sitja nu hos mig i Rätten the Tolf Tingslagets edswurne nämndemän, Hederliga och wälförståndiga.

Per Persson i Acktjära, Olof Persson i Hårga, Per Olofsson i Hammaren, Anders Jonsson i Söderfly, Olof Jonsson i Bofara.

Olof Olofsson i Walsänge, Per Jonsson i Stråtjära, Nils Johansson och Olof Karlsson i Tönånger, Johan Guliksson i Närrobo, Per Eriksson i Diupa och Jon Olofsson i Granbo.

Till wisso och rättelse i framtiden har Jag Fastebref thetta under ägen hand utgifwit, samt med Häradets och mitt wanliga Insegel förwara låtit. Tid och ort förr skrefne

På Embetets wägnar
Svante Myrin.

LS

LS

Konfirmationsträff

Av Ivar Forsberg

TRADITIONSENLIGT hölls den 26/7 1964 konfirmationsträff i Hanebo kyrka. Det var 30 års jubilerande konfirmander från år 1934 som samlats. För undertecknad hade den dagen en stor betydelse då jag själv tillhör 1934 års grupp.

Johan Hedberg från Bollnäs f. d. Sörflybo var primus motor för jubileet. Det var med säkerligen stora uppföringar som han lyckades nå alla med sin kallelse. Han glömde ej heller vår gamle prost Hjalmar Bladin som sedan många år vilar på kyrkogården i sin hemsocken Hög. Johan bilade den långa vägen upp till den gamle hedersmannens grav och nedlade blommor för att bringa en hälsning från 1934 års läsbar. (1934 års konfirmationsundervisning var den sista för pastor Bladin.)

Vi samlades kl. 10.30 i sockenstugan till en kopp kaffe för att liksom bekanta oss med varandra. Johan H. förrättade här upprop och konstaterade att nästan samtliga som lovat att komma var närvarande. Efter kaffet tågade vi in i kyrkan precis som för 30 år sedan. Högmässan hölls av pastor Erik Wedin som i ett särskilt tal riktade sig till oss jubilarer med lyckönskningar för framtiden. Efter högmässan hade nattvardsgång ordnats för konfirmanderna.

Vi ställde sedan upp utanför kyrkan för fotografering varefter vi besökte bortgångna kamraters gravar där Johan H. talade och blommor nedlades.

Sedan skingrades vi för att åter samlas på Nya Hotellet där värdinnan Aina Åström, själv jubilar, bjöd på en härlig middag som vi lät oss väl smaka under livlig konversation. Gamla läsminnen ventilerades med pastor Bladin som centralfigur. Även om vi för 30 år sedan inte riktigt förstod den gode pastorn kom vi nu överens om att han hade ett gott hjärta och ville oss alla väl trots att han många gånger brusade upp och tillrättavisade när någon gjorde rackartyg. Vid mogen ålder förstår man lätt hans irritation då nästan halva klassen inte infann sig till lektionen efter rast eller, då någon av pojkarna sparkade boll med en kastrull i köket.

Ja, detta och mycket annat talade vi om under vår samvaro medan pastor Erik Wedin hela tiden höll oss sällskap och med sitt hjärtliga och rättframma uppträdande vann allas förtroende.

En hel mansålder har förflutit sedan vi konfirmerades och skiftande har väl ödets lotter fallit men ett har vi gemensamt, de ljusa minnena från konfirmationen med dess högtidliga allvar. Det var kanske det första steget

ut i de vuxnas värld. Man kände det åtminstone så när man fick den första riktiga kostymen med långbyxor och pressveck.

Jag var före träffen bespetsad på att möta en samling gamla tanter och farbröder men kunde konstatera att, speciellt damerna (flickorna) av naturen ännu besparats de rynkor som tillhör åldrandet. Konversationen tydde dock på att man här hade att göra med till medelåldern komna människor.

Om någon av mina kamrater läser detta vill jag sända en hälsning och tacka för en trevlig samvaro som utan Johan Hedbergs oegennyttiga insats inte kommit till stånd. Därför riktar jag mig särskilt till honom med mitt, och säkerligen också kamraternas tack.

Forts. fr. sid. 2

Så resonerar många även juldagsmorgonen 1964. Men Bibelns budskap säger oss denna sanning. Det enkla gossebarnet, som vilade i stallets krubba, var ingen annan än världens Frälsare. "Konungarnas Konung, Herrarnas Herre".

Julevangeliet är ett glatt budskap, som bör mottagas av alla. Vi se bilden, Jesusbarnet med modern Maria, herdarnas undrande blickar. Den ljusa vackra glorian, som inramar denna bild, har dock en mörk bakgrund. "För Jesusbarnet fanns icke rum i härberget". Med andra ord: Dörren var stängd!

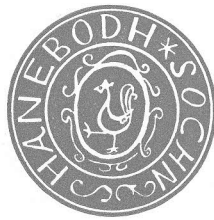
Den sorgliga sanningen är den: Vi behöver inte gå tillbaka till Jesu födelse för att finna stängda dörrar. Likhetstecken finns 1964! Vi har tid med stora och små festligheter. Vi har plats och rum i våra hem. Vi har pengar att köpa och handla. Men vi måste fråga oss: Har vi plats för Jesusbarnet? Har vi vår hand öppen för den lidande, blödande världen. Har vi dörren öppen?

*"Från höga fadershuset,
Från Himlens ljusa borg,
Jag kom till jordegruset,
Till fattigdom och sorg,
Jag från allt för Dig, för Dig.
Vad lämnar Du för mig?"*

Vad önska vi med budskapet från predikstolarna med våra gudstjänster? Vi vill föra det himmelska budskapet vidare till alla folk!

Herdarna blevo genast Guds budbärare. De omtalade vad som blivit dem sagt om barnet i Betlehem. Budskapet var så pass viktigt, att de borde icke behålla nyheten för sig själva. Även i detta avseende har Gud kallat oss att vandra i deras fotspår. Julbudskapet bör gå från man till man tills änglasången når till hela människosläktet och stämmer in i en enda stor kör:

"Ära vare Gud i höjden. . ."

Hanebo : Jul

Argång 17

Redaktör Victor Johnson
Sibo, Kilafors

Omslagsteckning av Märta Lindblom-Persson:
Lars Larsson, Fly född 1805 och hans hustru
Märta Olsdotter från Knisselbo född 1810.

Pris Kr. 3:—